

В.А. УСТИМЕНКО, І.В. КРЕМЕНОВСЬКА

ПЕРСПЕКВИ ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБ'ЄКТАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

Анотація. Статтю присвячено обґрунтуванню необхідності запровадження єдиних підходів до оцінювання ефективності управління всіма об'єктами права публічної власності. Аргументовано, що скорочення державного та комунального секторів економіки, що відбувається протягом останніх років, справляє негативний вплив на стан забезпечення економічного суверенітету держави. На основі аналізу положень чинного законодавства виявлено низку протиріч і недоліків. Показано переваги застосування математичних методів і на окремих практичних прикладах та запропоновано їх можливе використання.

Ключові слова: публічна власність, економічний суверенітет, математичні методи, вибірка, критерії, моделювання, приватизація, оцінка ефективності, дисперсія, синтез, регрес-аналіз.

Аннотация. Статья посвящена обоснованию необходимости внедрения единых подходов к оценке эффективности управления всеми объектами права публичной собственности. Аргументировано, что сокращение государственного и коммунального секторов экономики, происходящее в последние годы, оказывает негативное влияние на состояние обеспечения экономического суверенитета государства. На основе анализа положений действующего законодательства выявлен ряд противоречий и недостатков. Показаны преимущества применения математических методов и предложено их возможное использование.

Ключевые слова: публичная собственность, экономический суверенитет, математические методы, выборка, критерии, моделирование, приватизация, оценка эффективности, дисперсия, синтез, регресс-анализ.

Abstract. Article seeks to substantiate the need for the introduction of common approaches to evaluating the effectiveness of the management of all objects of the right of public property. Argued that the reduction of state and municipal sectors, occurring in recent years, has a negative impact on the provision of economic sovereignty of the state. The advantages of the application of mathematical methods and on some practical examples suggested their possible use to assess the performance of the business entities of various forms of ownership.

Keywords: public ownership, economic sovereignty, mathematical methods, sampling criteria, modeling, privatization, performance evaluation, variance, synthesis, regression analysis.

Вступ

Управління об'єктами матеріально-економічної бази держави, в т.ч. стратегічними, має ґрунтуватися на результатах комплексної та об'єктивної оцінки ефективності їх використання, а це можливо лише за умов раціонального співвідношення різних форм власності (основного капіталу), для визначення якого необхідна наявність системи прогнозування. Для захисту економічного суверенітету держави та подолання кризових явищ у соціальній сфері очевидно необхідним є призупинення процесів подальшої приватизації підприємств і їх цілісних майнових комплексів, які мають стратегічне значення, а саме: паливно-енергетичного комплексу, металургії, машинобудування, військово-промислового комплексу, високоприбуткових підприємств у інших галузях, транспорту, системи

телекомунікацій, зв'язку та інфраструктури. Одночасно потребує свого розв'язання проблема пошуку можливості повернення державі базових галузей промисловості.

У науковій літературі окремі результати досліджень цієї тематики репрезентовано переважно у працях учених-економістів і юристів – А.О. Азарової, О.В. Рузакової, Р.А. Джабраїлова, В.І. Ляшенка, Ю.В. Макогона, В.К. Мамутова, В.А. Панкова, а окремі питання та деякі практичні аспекти, що безпосередньо пов'язані з використанням математичних методів моделювання систем – у працях фахівців у галузі фізико-математичних та суміжних галузей знань – Н.П. Каревіної, О.О. Кряжич, М.В. Олійник та інших науковців. З огляду на наявну розрізненість висновків і міждисциплінарний характер проблематики оцінювання ефективності функціонування різних господарюючих суб'єктів, існує об'єктивна потреба у здійсненні подальших досліджень у цьому напрямі з метою вироблення узагальненого та, певною мірою, більш універсального підходу до розв'язання існуючих проблем.

1. Економіко-правові проблеми

Стосовно правового забезпечення ефективного управління об'єктами публічної власності слід зазначити, що ця проблематика є одним з принципово нових і таких, що перебувають на етапі свого становлення й утвердження, напрямом наукових досліджень, при цьому категорія «публічна власність», так само, як і «публічний інтерес» наразі не одержала свого закріплення на рівні нормативно-правових актів. На думку В.К. Мамутова, під публічною власністю слід розуміти власність державну, комунальну, громадських організацій і створюваних ними соціальних підприємств [1]. Слід цілком погодитися з наведеним визначенням, оскільки саме такий підхід відповідає зафіксованим у законодавстві положенням щодо функцій суб'єктів забезпечення національної безпеки України, до яких віднесено і практично всі державні структури, і органи місцевого самоврядування, і крім них – також громадян та їх об'єднання (ст. 4 Закону України «Про основи національної безпеки України») [2]. Об'єкти права державної та комунальної власності забезпечують задоволення як потреб населення в отриманні гарантованого державою обсягу послуг, так і становлять оплот національної економічної безпеки [3].

У сучасній економічній системі України скорочення обсягу державного сектору з позицій урядової політики взагалі не прийнято розглядати як негативну тенденцію. Навпаки, це визначено як основну мету, що пов'язана з подальшими ринковими перетвореннями. Як зазначають А.О. Азарова та О.В. Рузакова, поглиблення ринкових реформ в Україні передбачає здійснення широкомасштабної реструктуризації підприємств з метою забезпечення інноваційного розвитку базових галузей економіки, підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняних виробників і в кінцевому результаті – поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання [4]. Однак, із року в рік все більш очевидною стає наявність серйозних прорахунків у загальній політиці у сфері приватизації: передусім, це не сприяє поповненню державного бюджету і, як наслідок, відбивається на рівні доходів громадян.

В Україні сьогодні, як ніколи, актуальними стали питання націоналізації майна, що було незаконно чи зі значними порушеннями процедури переведено у приватну власність. Так, уперше пропозицію щодо повернення у державну власність Межигір'я, яка з 1935 р. по 2007 р. була державною урядовою резиденцією, було висловлено 22 лютого 2014 р. на засіданні Верховної Ради України. А наступного дня Верховною Радою України було прийнято постанову «Про повернення урядової резиденції «Межигір'я» у державну власність» за № 762-VII. У квітні 2014 р., після проведення відповідної перевірки, Генеральною прокуратурою України було встановлено, що земельні ділянки, що належать до території Межигір'я загальною площею майже 130 га передані в оренду та в подальшому продані з порушенням вимог ст. ст. 142, 149 Земельного кодексу України. Зокрема, вказані ділянки були відчужені розпорядженнями Вишгородської районної державної адміністрації,

хоча вилучення, передача в оренду та подальший продаж земель рекреаційного призначення належать до компетенції Кабінету Міністрів України.

За результатами перевірок прокуратурою було пред'явлено позови про скасування розпоряджень, визнання недійсними державних актів та витребування земель площею 129,28 га вартістю понад 105 млн. грн. на користь держави.

Прийнятий державою у процесі формування національної економіки курс на всеосяжну та прискорену приватизацію, за твердженням В.А. Панкова, жодним чином не співвідноситься із сучасними загальносвітовими тенденціями і практикою еволюційного перетворення відносин власності, й багато в чому копіює негативний досвід Росії. В жодній країні світу роздержавлення і приватизація не відбувалися за планом і в історично короткі терміни. Проте, на відміну від західного досвіду, як на Росії, так і в Україні, приватизаційному процесові було надано яскраво виражений адміністративно-розпорядчий порядок [5]. Як констатується у тексті Закону України «Про Державну програму приватизації», прийнятого у вересні 2012 року, «процес приватизації державного майна сприяв накопиченню об'єктів приватної власності, зробив незворотними ринкові перетворення» [6].

У 1998 р. питома вага кількості приватних підприємств у промисловості становила в середньому по країні 1%, а в 2000 – 1,6%. До 2001 ситуація змінилася. В цілому по Україні внесок державних промислових підприємств у національну економіку знизився до 22,9%. До 2003 було приватизовано близько 50% державного майна [7]. За такої тенденції, яка до 2012 р. вже перетворилася на свого роду державну стратегію та стала подаватися як важливе «завдання» і «пріоритет» економічного розвитку, не простежується одного найбільш значущого елемента – збереження балансу між різними формами власності. Як окремий приклад, у 2012 р. відбулася приватизація низки підприємств енергетики та газопостачання. Наступного року аналогічна ситуація склалася з підприємствами інших галузей, зокрема вугледобувної. Збиткові шахти розпродавалися за символічною ціною, а серед покупців обирався той, хто здатний більше вкласти у розвиток шахти. В такий спосіб було розпродано близько 170 державних шахт. Як наслідок, збільшилася кількість нелегальних шахт-«копанок», тобто одночасно держава втратила більшу частину податкових надходжень, люди втратили постійну роботу, а нові власники приватизованих шахт нерідко навмисно доводили їх до банкрутства з метою розпродажу залишків майна.

За планом приватизації окремих об'єктів державної власності, зокрема, «Нафтогазу», очікуються надходження у розмірі на рівні 40–60 млрд. грн., проте тільки статутний капітал «Нафтогаз» становить 45,84 млрд. грн. При цьому також готуються до продажу такі підприємства, як ДАТ «Магістральні трубопроводи «Дружба», ДАТ «Чорноморнафтогаз», «Укрспецтрансгаз», а це – флагмани галузі, що є стратегічно важливими для країни [8, с. 6]. Щодо ДАТ «Чорноморнафтогаз» слід також додати, що після анексії території Кримського півострова незаконним парламентом Автономної Республіки Крим (постанову «Про дострокове припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим» було ухвалено Верховною Радою України 14 березня 2014 р.) було прийнято постанову «Про незалежність Криму», в якій містилися «норми» про суверенітет півострова та «націоналізацію» власності України, що знаходиться на території АРК, на користь Криму. Так, згодом усі об'єкти й офіси ДАТ «Чорноморнафтогаз» на території кримського півострову було захоплено, а функції управління ними перебрав на себе російський «Газпром». За даними Міністерства юстиції України, загалом збитки держави від анексії території Автономної Республіки Крим сягнули 950 млрд. грн., без урахування упущеної вигоди та корисних копалин.

Відповідно до висновків учених про необхідність системного підходу до підвищення потенціалу корпоративного управління на засадах забезпечення органічної єдності державного регулювання з внутрішньофірмовим менеджментом, не може вважатися сумісною із загальнодержавною політикою піднесення конкурентоспроможності української економіки втрата державою реального контролю над таким, що набирає обертів, процесом

втраги працездатності (практично безоплатно) найкращих активів вітчизняних підприємств, які включено до списку стратегічних об'єктів [9].

2. Аналіз нормативно-правових положень

Для визначення рівня впливу відносин публічної власності на економіко-правові основи забезпечення суверенітету держави необхідне удосконалення застосовуваних методик оцінки результатів діяльності не тільки державних підприємств, але і комунальних, а також усіх інших, що функціонують на внутрішньому ринку, суб'єктів господарювання. Подолання існуючої неузгодженості у визначенні підстав і критеріїв прийняття рішень про розпорядження об'єктами права державної власності можливе за умови впровадження однакової практики системного аналізу ефективності: по-перше, управління об'єктами публічної власності і, по-друге, контролю за діяльністю недержавних комерційних суб'єктів господарювання. Насамперед, оцінка результатів діяльності будь-яких суб'єктів господарювання повинна відповідати вимогам об'єктивності та відображати реальний економічний ефект від їх функціонування, в тому числі з урахуванням форми власності, на якій їх засновано.

Своєю чергою, оцінка рівня ефективності управління об'єктами публічної власності має здійснюватися за єдиною методикою і ґрунтуватися на однакових економічних критеріях (варіюються за галузевою ознакою), які дозволяли б об'єктивно підходити до визначення ступеня задоволення інтересів держави та суспільства в цілому при використанні тих чи інших об'єктів публічної власності.

Чинними нормативно-правовими актами України передбачено критерії ефективності управління об'єктами права державної власності, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 червня 2007 р. № 832. Як випливає з тексту цієї Постанови, критерії визначення ефективності управління об'єктами державної власності (далі – Критерії) встановлюються з метою оцінки ефективності виконання за звітний період центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими органами, що здійснюють управління об'єктами державної власності (далі – суб'єкт управління), обов'язків, визначених відповідно до законодавства [10]. Таким чином, оцінкою охоплюється лише діяльність підприємств державного сектору економіки, водночас про ефективність суб'єктів господарювання комунального сектору не згадується (при цьому слід зауважити, що й іншими нормативно-правовими актами для цієї категорії суб'єктів не встановлено чітких критеріїв оцінки ефективності). Така «прогалина» у законодавстві фактично виключає можливість здійснення моніторингу діяльності підприємств та інших господарюючих суб'єктів, які раніше було приватизовано, тим самим залишаючи поза сферою регулюючого впливу держави діяльність нових власників.

Далі, у п. 2 міститься вказівка на дві основні групи критеріїв визначення ефективності управління державним майном суб'єктів господарювання, що належать до сфери управління відповідних органів: результати фінансово-господарської діяльності, а також стан використання та збереження державного майна.

Критерії ефективності управління корпоративними правами держави визначаються Фондом державного майна відповідно до ст. 7 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» [11]. Зокрема, це питання врегульовано наказом Фонду державного майна України від 07.05.2009 р. № 694, відповідно до якого звітним періодом, за який проводиться оцінка ефективності управління об'єктами державної власності, є календарний квартал і рік, а як інформаційна база використовуються показники фінансових планів об'єктів державної власності. Такими є дані фінансової та статистичної звітності, затверджені відповідними наказами Міністерства фінансів України та Державного комітету статистики України (форма № 1 «Баланс», форма № 2 «Звіт про фінансові результати», форма № 2-м «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», форма № 1-ПВ «Звіт з

праці», форма № 1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість»).

Критерії поділяються на некомерційні, комерційні та ефективності прийняття управлінських рішень органами управління об'єкта державної власності. Для кожної з даних трьох груп критеріїв встановлено нормативні значення, а оцінка ефективності управління об'єктами державної власності може мати значення ефективною, задовільною та неефективною [10].

Види критеріїв ефективності управління корпоративними правами держави, наведені у Додатку 1 вищезазначеного наказу, включають три вищевказані групи критеріїв. До некомерційних критеріїв віднесено такі:

- середньооблікова кількість штатних працівників облікового складу;
- сума простроченої заборгованості з виплати заробітної плати;
- сума простроченої кредиторської заборгованості між підприємствами та установами у межах України;
- сума простроченої кредиторської заборгованості із суб'єктами господарської діяльності інших країн.

Серед комерційних критеріїв за основу беруться обсяги чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та чистого прибутку (збитку), а також низка коефіцієнтів: зношування основних фондів, рентабельності активів, рентабельності діяльності, абсолютної ліквідності, швидкої ліквідності, забезпеченості власними оборотними засобами, покриття.

Зміст наведеного вище переліку некомерційних і комерційних критеріїв залишає набагато більше питань, аніж відповідей на них. Насамперед, така система оцінки не може вважатися повністю прозорою через відсутність можливостей ознайомлення з одержуваною за її результатами інформацією як населення (в інтересах якого, як відомо, має здійснюватися управління), так і службових і посадових осіб, які представляють різні сфери державної та громадської діяльності. Крім того, об'єктивні дані, які відображали би практику використання показників, які фігурують у різних формах звітності під час прийняття тих чи інших управлінських рішень, для широкого кола осіб є практично недоступними.

Критерії ефективності прийняття управлінських рішень органами управління об'єкта державної власності включають тільки дві групи параметрів, які враховують: суму сплачених дивідендів за підсумками минулого року та вартість активів товариства [12].

Слід зазначити й те, що в затверджених Кабінетом Міністрів України критеріях не враховано низку найбільш важливих економічних показників роботи будь-якого підприємства – обсяг статутного капіталу, самоокупність і створення нових робочих місць. Крім даних показників, доцільно брати до уваги і деякі інші, а саме:

- інноваційна активність (у т.ч. впровадження та розробка нових видів виробів, продукції, послуг та ін.);
- індекс інвестицій в основний капітал;
- чистий дохід (на 1 середньооблікову одиницю);
- частка прибутку, що спрямовується на розвиток і модернізацію.

Слід звернути увагу й на таку, що вже сформована в даній сфері вітчизняну практику, яка досить широко застосовувалася задовго до прийняття чинних на сьогоднішній день законодавчих та інших нормативно-правових актів, що встановлюють «нові» методики оцінки ефективності управління державною власністю. Як приклад може бути наведено розроблену фахівцями Інституту економіки промисловості НАН України у 1980-х роках методику оцінки порівняльного показника ефективності діяльності підприємств. Дана методика, яка впродовж багатьох років успішно застосовувалася під час організації галузевого економічного змагання у промисловому і виробничому об'єднаннях, ґрунтувалася на узагальненні наукових результатів опробування та впровадження методичних рекомендацій.

Повертаючись до питання про зміст норм чинної правової бази, слід навести положення Критеріїв, відповідно до п. 4 яких для оцінки результатів фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання застосовуються некомерційні та комерційні показники, а також показники рентабельності, фінансової стійкості, покриття, платоспроможності, зносу основних засобів. Так, до некомерційних віднесено фактичні показники:

- середньооблікової кількості працюючих;
- середньої заробітної плати;
- заборгованості по заробітній платі;
- витрат на соціальні заходи порівняно з показниками попереднього періоду.

До комерційних показників віднесено фактичні обсяги (темпи приросту):

- чистого доходу (виручки) від реалізації продукції, робіт, послуг;
- чистого прибутку;
- частини прибутку (доходу), що перераховується до державного бюджету;
- дивідендів, нарахованих на акції (частки), що належать державі у статутному фонді господарських товариств, у порівнянні із затвердженими обсягами відповідно до фінансового плану суб'єктів господарювання [10].

Крім цього, п. 7 Критеріїв суб'єкту управління надано право до кінця року, що передує звітному, залежно від особливостей фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання визначати додаткові показники, які будуть застосовуватися для оцінки діяльності відповідного суб'єкта господарювання протягом звітного періоду (фінансового року). Закріплення такого розпорядження, як можна твердити, не лише слугує наочним підтвердженням наведеної вище тези про відсутність єдності в підходах до оцінки ефективності управління державною власністю, завуальовано вносячи в нього елемент суб'єктивізму, але і свідчить про несформованість механізмів збереження важливих і необхідних для держави об'єктів та майна. Тобто, якщо одна з ключових складових публічної власності – державна власність належним чином не захищена і в силу цієї обставини постійно скорочується, то одночасно слабшають і позиції держави у виконанні нею управлінських функцій і вирішенні соціальних завдань.

3. Визначення рівня впливу відносин публічної власності на економіко-правові основи забезпечення суверенітету держави

Для усунення такої проблеми, а саме для запровадження єдиних методик оцінки показників усіх суб'єктів господарювання, вбачається доцільним застосування відповідного набору математичних методів як таких, що базуються на певних алгоритмах розрахунку показників, а також дозволяють здійснювати моделювання за факторами виробництва та реалізації продукції.

Зокрема, може бути запропоновано відповідний алгоритм здійснення оцінки показників за певною вибіркою в цілому: вибірка опрацьовується таким чином, щоб усі використовувані показники мали фіксоване значення, а загалом вона повинна охоплювати всі некомерційні та комерційні, основні й додаткові показники.

Так, для початку, щодо некомерційних фактичних показників, візьмемо середньооблікову кількість працівників підприємства: $U = \{1, \dots, N\}$.

Визначимо змінну u за показниками u_1, \dots, u_N відносно кількості працюючих.

У підсумку, одержаний результат (що є максимально наближеним до фіксованого) – тобто, значення u буде одним з параметрів, які враховуватимуться для оцінки U .

Далі, в такий саме спосіб, визначимо наступний показник – середньої заробітної плати: $s = \{k_1, \dots, k_n\} \cap U$, де $n < N$ за проектом вибірки p , що враховує можливе відхилення значення s .

$$\prod_k = P_p \{k \cap s\} = \sum_{nk \cap s} p(s), k=1, \dots, N. \quad (1)$$

Таким чином, допоміжний показник (P) матиме такі значення: припустимо, що $x_k = (x_{1k}, \dots, x_{pk})^1$; окреслимо значення допоміжного показника як k -го елементу U .

Припустимо, що група показників $U = U_1 \cap \dots \cap U_M$, де $U_i \cap U_j = \emptyset$ для $i \neq j$.

В даному випадку значення U_i включає N_i елементів, та $\sum_{i=1}^M N_i = N$.

У підсумку (t) одержуємо:

$$t_{yi} = \sum U_i y_k, \text{ де } i=1, \dots, M, \quad (2)$$

у значенні

$$\theta_i = \frac{1}{N_i} \sum U_i y_k \quad (3)$$

де $i=1, \dots, M$, – які є цільовими параметрами.

Однак при цьому слід враховувати відповідні особливості визначення загальної суми: по-перше, за відсутності додаткових показників економічної діяльності будь-якого підприємства (чи іншого суб'єкта господарювання), у підсумку дисперсія цієї оцінки буде високою; по-друге, коли уповноважений суб'єкт оцінювання має додаткову інформацію за тими критеріями (показниками), що визначено законодавством і йому відомі суми показників за відповідними їх групами, то у разі помилки (якщо обсяг вибірки невеликий) є доцільним використовувати для розрахунку коефіцієнтів метод регрес-аналізу.

У класичній теорії вибірки оцінка здійснюється за одним набором показників, але у випадку застосування явних моделей набір показників змінюється, а основним є метод синтезу, за яким, у підсумку, здійснюється й композиція результатів оцінки. Так, синтетична оцінка може здійснюватися для оцінки показників невеликих (малих) підприємств, які не мають розгалуженої мережі філій.

Як один з аргументів на користь перегляду існуючої на сьогоднішній день системи критеріїв та методик, застосовуваних для оцінки ефективності управління державною власністю, можна назвати необхідність налагодження подібної системи оцінки (аналізу, моніторингу) та в інших секторах економіки. Основним призначенням критеріїв оцінки ефективності управління об'єктами публічної власності доцільно вважати створення можливостей для здійснення всебічного аналізу роботи всіх суб'єктів господарювання, що функціонують в Україні, а саме:

- 1) підприємств державного сектора економіки, в тому числі:
 - а) використання державного майна суб'єктів господарювання;
 - б) управління корпоративними правами держави;
- 2) комунальних підприємств (а так само – громадських організацій та створюваних ними соціальних підприємств);
- 3) недержавних комерційних суб'єктів господарювання.

Під час оцінювання ефективності управління об'єктами публічної власності необхідно враховувати низку умов, що ґрунтуються на вироблених наукою і перевірених практикою вимогах, до яких може бути віднесено такі:

- порівнянність результатів;
- подолання несумірності показників;
- диференціація об'єктів за групами залежно від галузевої належності;
- досягнення узагальнюючої оцінки ефективності управління на основі комплексного показника ефективності роботи господарюючих суб'єктів;

– визначення ролі кожного об'єкта у забезпеченні економічного суверенітету держави.

Можна також використовувати дещо інші методи оцінки, що ґрунтуються на теорії кінцевої сукупності й передбачають побудову тригонометричних моделей – все це не тільки достатньо повно висвітлено у науковій теорії, але і широко застосовується на практиці.

Висновки

Отже, запровадження математичних методів оцінки ефективності управління об'єктами публічної власності в Україні дозволить досягти прозорості і звести до мінімуму волонтаристську складову під час прийняття тих чи інших рішень стосовно розпорядження, зокрема, об'єктами державної та комунальної форм власності. Перевага цієї групи методів полягає і в тому, що залежно від типу і масштабів виробництва будь-якого суб'єкта господарювання можна самостійно обирати відповідний рівень складності аналізу. Збирання та узагальнення інформації на основі єдиних критеріїв, її аналіз і постійний моніторинг (у тому числі в порівнянні з показниками попередніх періодів) має бути підпорядковано єдиній меті збереження та прирощення об'єктів публічної власності.

Крім того, встановлення і легітимне закріплення єдиних для всіх суб'єктів господарювання – як державної та комунальної, так і приватної форми власності критеріїв і методик оцінки ефективності їх діяльності потребує налагодження відповідної системи прогнозування економічного ефекту від застосування процедур приватизації (зокрема, щодо державних підприємств) або реприватизації та націоналізації (щодо суб'єктів господарювання, які раніше було приватизовано). Централізоване прийняття будь-яких планових, прогнозних або програмних документів має бути підпорядковане спільній меті – забезпечити економічний суверенітет держави шляхом посилення системи державного моніторингу та контролю у сфері економіки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Мамутов В.К. Правовое обеспечение экономического суверенитета в условиях международной интеграции / В.К. Мамутов // Раздел к докладу по исследовательскому проекту «Национальный суверенитет Украины в условиях глобализации». – Донецк: ИЭПИ НАН Украины, 2011. – 105 с.
2. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351.
3. Устименко В.А. Конституционное регулирование отношений собственности в Украине : брошюра / В.А. Устименко, Р.А. Джабраилов; НАН Украины, Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк : Юго-Восток, 2012. – 55 с.
4. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання фінансового стану підприємства / А. О. Азарова, О.В. Рузакова. – Вінниця : ВНТУ, 2010. – 172 с.
5. Панков В.А. Организационно-экономический механизм преобразования крупного предприятия в акционерное общество (на примере заводов тяжелого машиностроения) : автореф. дис. на соискание научн. степ. канд. экон. наук : спец. 08.06.01 «Экономика предприятий и формы хозяйствования» / Панков Виктор Андреевич; НАН Украины. Ин-т экономико-правовых исследований. – Донецк, 1996. – 29 с.
6. Про Державну програму приватизації: Закон України від 13.01.2012 р. № 4335-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 39. – Ст. 466.
7. Макогон Ю.В. Национализация и приватизация предприятий (опыт Франции для Украины): монография / Ю.В. Макогон, В.И. Ляшенко. – Изд. 2-е, испр. и доп. / Мин-во образования и науки Украины, ДонНУ; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2009. – 492 с.

8. Рудь Б. Распродажа Родины. Кабмин намерен избавиться от «Нефтегаза», шахт, спиртовых заводов, издательств и спортивных баз / Б. Рудь // Итоги недели. – 2012. – № 40 (374). – 3–9 окт. – С. 6.
9. Развитие производственной и представительных форм экономической демократии: опыт и проблемы. – Ин-т экономико-правовых исследований НАН Украины; Мамутов В.К. (научн. ред.) и др. – Донецк, 1998. – 92 с.
10. Про затвердження Порядку здійснення контролю за виконанням функцій з управління об'єктами державної власності та критеріїв визначення ефективності управління об'єктами державної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.06.2007 р. за № 832 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 45. – Стор. 15. – Ст. 1839. – Код акту 40174/2007.
11. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21.09.2006 р. за № 185-V // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 46. – С. 1502. – Ст. 456.
12. Про затвердження критеріїв ефективності управління корпоративними правами держави: Наказ Фонду державного майна України від 07.05.2009 р. за № 694 // Корпоративне управління. Нормативно-правова база / (Електронний ресурс). – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/ukr/law/dod_694_9.pdf.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2014